

HƯỚNG DẪN

Phòng trừ sinh vật gây hại (sâu, bệnh) cho cây vải, nhãn

Theo Kế hoạch số 323/KH-UBND ngày 06/02/2025 của UBND huyện, năm 2025, tổng diện tích cây ăn quả toàn huyện 1.070 ha, trong đó, diện tích trồng cây vải 316 ha, cây nhãn 130 ha, ... Từ giai đoạn ra hoa đến thu hoạch, cây vải, nhãn thường bị một số đối tượng sâu, bệnh gây hại và có nguy cơ gây ảnh hưởng lớn đến năng suất, chất lượng quả nếu như không được phòng, trừ kịp thời. Để đảm bảo năng suất, chất lượng và hiệu quả kinh tế cho người dân, Trung tâm Dịch vụ nông nghiệp hướng dẫn biện pháp kỹ thuật phòng trừ sinh vật gây hại trên vải, nhãn, cụ thể như sau:

1. Nhóm sâu đo, sâu róm

Đây là nhóm sâu hại cả trên vải, nhãn, gây hại mạnh vào các giai đoạn ra lộc (vụ xuân) và giai đoạn ra hoa đến hình thành quả (khoảng từ cuối tháng 01 đến giữa tháng 4 tùy theo trà vải, nhãn). Trưởng thành của nhóm sâu này đẻ trứng ở các lộc non, chùm hoa, quả. Sâu non sau khi nở cắn lộc non, cuống hoa, quả non làm rụng hoa, quả non.

Biện pháp phòng trừ:

- Tích cực vệ sinh vườn sạch sẽ, cắt tỉa tạo vườn thông thoáng để hạn chế nơi cư trú của trưởng thành.
- Kiểm tra thấy sâu non xuất hiện với mật độ từ 0,5 con/cành (giai đoạn hoa - quả) hoặc 2 con/cành (ở các giai đoạn phát lộc) trở lên thì tiến hành phun trừ bằng một số loại thuốc, như: Reasgant 3.6EC, Ammate 150SC, Incipio 200SC, Solo 350SC,

2. Bọ xít vải, nhãn

Loài bọ xít này gây hại cả trên vải, nhãn. Con trưởng thành qua đông từ cuối năm trước cho đến tháng 2, tháng 3 năm sau, bay ra giao phối và đẻ trứng. Bọ xít non bắt đầu nở từ giữa tháng 3, tập trung nở, gây hại mạnh từ đầu tháng 4 khi thời tiết ấm lên và khi cây vải, nhãn giai đoạn quả non. Bọ xít thường tập trung ở các chùm quả non để chích hút nhựa làm rụng quả. Nếu mật độ bọ xít cao ở giai đoạn này có thể gây hại làm rụng quả hàng loạt.

Biện pháp phòng trừ:

- Vệ sinh tạo vườn thông thoáng để hạn chế bọ xít ẩn nấp qua đông, tăng cường diệt bọ xít bằng biện pháp thủ công: vào những ngày thời tiết lạnh (tháng 12 - tháng 1, 2) rung cây cho bọ xít rơi xuống để bắt.
- Vào thời kỳ bọ xít đẻ trứng rộ (tháng 3 - 4): ngắt tiêu diệt ổ trứng.

- Kiểm tra khi thấy trên các chùm hoa và quả non có mật độ bọ xít non từ 2 con/chùm hoa, quả trở lên thì tiến hành phun trừ ngay bằng một số loại thuốc, như: Sherpa 25EC, Movento 150OD, Confidor 200SL, Karate 2.5EC,

3. Nhóm rệp (gồm rệp muội, rệp sáp, rệp kim)

Rệp muội chủ yếu gây hại từ khi vải, nhãn ra hoa-quả non; rệp sáp, rệp kim thường gây hại nặng từ khi quả đầy cùi đến chín. Khi mật độ rệp cao, gây hại nặng có thể gây rụng quả. Ngoài ra, rệp sáp, rệp muội khi gây hại thường tiết ra dịch tạo điều kiện cho nấm bồ hóng (muội đen) phát triển làm giảm chất lượng, màu sắc, mã quả vải.

Biện pháp phòng trừ:

- Tích cực vệ sinh vườn sạch sẽ, thông thoáng.
- Thường xuyên kiểm tra, ngắt những chùm hoa, quả bị hại nặng đem tiêu hủy.
- Khi kiểm tra thấy mật độ rệp cao (5-10% cành bị hại) thì tiến hành phun trừ ngay bằng một số loại thuốc, như: Selecron 500EC, Movento 150OD, Confidor 200SL, Penalty 40WP,....

4. Nhện lông nhung

Nhện lông nhung gây hại trên cả vải, nhãn. Loài này có kích thước rất nhỏ, khó nhìn bằng mắt thường. Chúng thường chích hút dinh dưỡng của búp, lá non làm cho lá quăn, giòn dễ gãy, lá co quắp và ở phía dưới lá có màu đỏ giống như lông nhung. Hoa bị nhện lông nhung hại, thường bị quăn, rụt lại, không có khả năng nở và thụ phấn. Quả non bị hại không phát triển được và rụng. Nhện gây hại mạnh ở những vườn vải, nhãn um tùm, ít được cắt tỉa.

Biện pháp phòng trừ:

- Cắt tỉa tạo vườn thông thoáng để hạn chế nơi trú ngụ qua đông của nhện, tưới nước hợp lý, không nên để vườn khô hạn.
- Tích cực thu gom cành lá, bộ phận bị hại đem tiêu hủy để diệt nhện.
- Khi phát hiện nhện hại tỷ lệ cao (từ 3-5% số chùm hoa hoặc 5-10% số cành lộc) thì tiến hành phun trừ ngay bằng một số loại thuốc, như: Ortus 5SC, Pegasus 500SC, Nospider 190EC,

5. Nhóm sâu đục quả

Nhóm sâu đục quả thường hại trên vải nhiều hơn trên nhãn. Đối với cây vải, chúng thường gây hại mạnh trên giống vải sớm. Sâu đục quả phát sinh gây hại mạnh từ khi vải, nhãn hình thành quả bằng đầu đũa trở đi đến thu hoạch. Trưởng thành của loài sâu này là loài bướm nhỏ màu nâu đen, thân hình mảnh khảnh, chiều dài cơ thể khoảng 0,7cm. Trưởng thành chủ yếu đẻ trứng rải rác ở sát cuống quả hoặc bề mặt quả. Sâu non nở ra đục vào quả ăn hạt gây rụng quả (giai đoạn quả non), khi quả vải đầy cùi đến chuyển mã sâu đục vào ăn phần hạt ở sát cuống quả và bài tiết phân làm giảm mã và chất lượng quả.

Biện pháp phòng trừ:

- Tích cực vệ sinh vườn sạch sẽ, tạo thông thoáng để hạn chế nơi cư trú của trưởng thành.

- Khi vải, nhãn có quả cần thường xuyên thăm vườn (khua trong tán cây vải) để phát hiện trưởng thành, khi phát hiện trưởng thành có mật độ từ 1-2 con/cành cần tiến hành phun phòng. Một số loại thuốc đặc hiệu dùng để phun trừ, như: Nimbus 6.0EC, Emaben 6.0SG, Voliam Targo 063SC, Prevathon 5SC, Virtako 40WG, Incipio 200SC,...

6. Nhóm ruồi đục quả

Ruồi thường gây hại mạnh khi quả vải, nhãn đầy cùi đến chín. Ruồi ưa hoạt động trong vườn cây vải rậm rạp, um tùm gần các vườn trồng ổi, bưởi, thanh long, na, ... Ruồi cái thường dùng bộ phận để trứng chọc thủng vỏ quả và đẻ trứng vào trong vùng tiếp giáp giữa vỏ quả với thịt quả. Vết chích rất nhỏ chỉ nhìn thấy nhờ vết mũ quả chảy ra. Sâu non là dòi (hay còn gọi là bọ) nở ra đục và ăn phần mềm quả, thải phân làm quả thối, rụng.

Biện pháp phòng trừ:

- Tỉa cành và vệ sinh vườn để tạo vườn thông thoáng.
- Thu gom các quả bị ruồi hại (kể cả các vườn trồng loại quả khác gần cạnh vườn vải) để đem tiêu hủy nhằm giảm nguồn ruồi.
- Áp dụng biện pháp xua đuổi ruồi bằng cách (cho vào mỗi túi nilon nhỏ từ 3-5 viên băng phiến và đục lỗ túi nilon để hơi thuốc có thể khuếch tán ra ngoài, mỗi gốc vải nên treo tối thiểu 4-8 túi ở tán vải theo 4 hướng).

Một số loại thuốc đặc hiệu dùng để phun trừ, như: Ento-Pro 150SL, Opal 50WG, Caymangold 33WP, ...

7. Bệnh sương mai

Bệnh hại trên cành, lá non, chùm hoa và quả. Vết bệnh trên cành, cuống và ngọn hoa có màu nâu thâm đen và ngày càng lan rộng ra xung quanh làm cho cành, cuống hoa tóp lại, khô dần và gãy. Vết bệnh trên quả lúc đầu là những chấm nhỏ màu xanh lục (vải) hoặc thâm (nhãn), sau đó lan dần trên bề mặt vỏ quả làm vỏ quả chuyển sang màu nâu thâm hoặc đen sẫm và thối vào tận cùi quả. Thời tiết ẩm trên vết bệnh thường có lớp nấm màu trắng mịn bao phủ. Bệnh hại nặng làm rụng hoa, quả ảnh hưởng lớn tới năng suất.

Bệnh phát sinh gây hại nặng vào mùa xuân khi thời tiết ẩm ướt trùng với thời kỳ cây ra hoa, đậu quả của nhãn, vải. Bệnh phát sinh kéo dài cho tới khi thu hoạch. Thời kỳ quả chín gặp điều kiện thời tiết mưa nhiều, đêm se lạnh bệnh cũng có thể phát sinh, gây hại nặng.

Biện pháp phòng trừ:

- Vệ sinh vườn sạch sẽ, thông thoáng để hạn chế nguồn bệnh.

- Từ giai đoạn vãi ra hoa trở đi (từ tháng 02 - 4), khi phát hiện bệnh chớm xuất hiện thì phun phòng ngay bằng một số loại thuốc, như: Arygreen 75WP, Insuran 50WG, Revus Opti 440SC, Antracol 70WP,....

8. Bệnh thán thư

Bệnh thường hại chủ yếu trên quả, nhất là khi quả đầy cùi đến chín. Vết bệnh lúc đầu là những đốm nhỏ màu nâu đậm sau phát triển rộng ra, có dạng gần tròn hoặc không đồng nhất. Sau vết bệnh ăn sâu vào cùi quả gây thối quả. Nấm gây bệnh thán thư thường xâm nhập vào quả thông qua các vết thương cơ giới (như vết chích bọ xít, vết đục của sâu đục quả hoặc vết nứt tự nhiên,...) để gây hại. Bệnh hại mạnh khi gặp điều kiện nắng mưa xen kẽ.

Biện pháp phòng trừ:

- Tích cực vệ sinh vườn sạch sẽ, tạo thông thoáng để hạn chế nguồn bệnh.
- Bón phân cân đối, tăng cường bón phân canxi - Bo để tăng độ cứng của vỏ quả, hạn chế nứt quả.
- Tưới nước hợp lý tránh tưới nhiều nước đột ngột nhất là thời gian quả già, quả sắp chín.
- Khi phát hiện bệnh xuất hiện gây hại (tỷ lệ từ 5-10%) thì phun trừ ngay bằng một số loại thuốc, như: Daconil 75WP, Ziplo 76WG, Amistar 250 SC, Amistar top 325SC, Revus Opti 440SC,....

9. Bệnh chàm quả trên vải (còn gọi là mã mực)

Bệnh chỉ xuất hiện trên vải, chủ yếu trên giống vải muộn.

Triệu chứng: Trên vỏ quả thấy xuất hiện các vết nám, sau đó chuyển sang chàm xanh dẫn đến mã quả rất xấu, làm giảm giá trị của quả.

Bệnh xuất hiện nhiều ở những vườn vải không thông thoáng, đất chua, bón phân không cân đối, thời kỳ chuyển mã gặp điều kiện mưa nhiều, ẩm độ cao, nấm bệnh phát sinh gây hại,... Bệnh thường thấy rõ nhất ở thời điểm khi quả đầy cùi đến gần chín.

Hiện nay chưa có thuốc BVTV đặc hiệu cho bệnh mã mực. Để phòng bệnh chủ yếu là vệ sinh vườn sạch sẽ, tạo thông thoáng, tưới nước hợp lý, bón vôi để cải tạo độ chua cho đất, bón phân cân đối, nhất là đối với phân vi lượng.

Một số lưu ý khi phòng trừ sâu, bệnh cho vải, nhãn:

- Thực hiện tốt các khâu chăm sóc như đốn tỉa cành, tạo tán hợp lý kết hợp vệ sinh tạo vườn thông thoáng sạch sẽ, tưới nước theo nhu cầu của cây, bón phân cân đối để cây khỏe, sinh trưởng phát triển tốt, tăng khả năng kháng sâu bệnh.
- Thường xuyên kiểm tra vườn để theo dõi, kiểm soát sâu, bệnh. Trong quá trình kiểm tra chăm sóc, kết hợp ngắt ổ trứng sâu, ổ sâu non, cành lá, quả bệnh bị bệnh đem tiêu hủy.
- Khi cần thiết phải sử dụng thuốc BVTV để phun trừ sinh vật gây hại trên

cây vải, nhãn cần phải tuân thủ:

+ Chỉ dùng thuốc nằm trong danh mục được phép sử dụng; không nên chọn những thuốc BVTV thuộc nhóm hóa học có chứa hoạt chất phân hủy chậm để phun trừ ở những lần gần thu hoạch (khoảng từ 40 ngày trước khi thu hoạch trở đi), như: Thiosultap - Sodium, Propineb, Mancozeb, Metiram complex, Hexaconazole, Difenconazole, Permethrin, Alpha - Cypermethrin, Quinalphos,...

+ Sử dụng thuốc BVTV cần thực hiện theo nguyên tắc bốn đúng (đúng thuốc; đúng nồng độ và liều lượng; đúng lúc; đúng kỹ thuật) và đảm bảo các biện pháp an toàn.

+ Sau khi phun thuốc xong, phải thu gom vỏ bao bì thuốc BVTV vào đúng nơi quy định.

+ Chỉ thu hoạch sản phẩm quả vải, nhãn khi đã đảm bảo đủ thời gian cách ly (nếu phun bằng thuốc thuộc nhóm sinh học thì cần cách ly tối thiểu 10-15 ngày; thuốc hóa học cách ly tối thiểu 20-25 ngày)/.

Nơi nhận:

- Chi cục Trồng trọt - BVTV Hải Dương;
- Lãnh đạo Huyện ủy, HĐND & UBND huyện;
- VP Huyện ủy; VP HĐND & UBND huyện;
- Các phòng, ban liên quan;
- Chủ tịch UBND, HTXDVNN các xã, thị trấn;
- Lưu./.

GIÁM ĐỐC

Trần Thu Hằng